

Lovforslag nr. L 112. Fremsat den 10. november 2000 af Socialministeren (Henrik Dam Kristensen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik

(Ændring af rådigheds- og sanktionsregler m.v.)

§ 1

I lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 266 af 12. april 2000, foretages følgende ændringer:

1. § 13, stk. 3, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 3. Modtager ansøgeren eller ægtefællen hjælp alene på grund af ledighed, har de dog ikke pligt til at udnytte deres arbejdsmuligheder ved at tage imod tilbud om arbejde efter stk. 1 eller tilbud efter stk. 2, hvis

- 1) tilbudet ikke kan anses for et rimeligt tilbud på grund af forhold, der vedrører tilbudets indhold,
- 2) den pågældende ikke kan arbejde på grund af sygdom, eller at der er risiko for, at helbredet forringes, hvis det hidtidige arbejde fortsættes,
- 3) afstanden mellem bopæl og arbejdssted medfører en urimelig belastning af den pågældende på grund af transportvanskeligheder eller den tid, der går til transport,
- 4) den pågældende har ret til fravær ved graviditet, barsel og adoption efter reglerne i lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselorlov m.v.,
- 5) den pågældende er nødt til at passe sine børn og der ikke kan anvises anden pasningsmulighed,
- 6) den pågældende modtager støtte efter lov om social service til pasning af handicappet barn eller døende nærstående og efter lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel til pasning af alvorligt sygt barn,

- 7) den pågældende aftjener værnepligt,
- 8) arbejdet er omfattet af en overenskomstmæssig konflikt, eller
- 9) arbejdet omfatter udvikling og fremstilling af krigsmateriel.

Stk. 4. Modtager ansøgeren eller ægtefællen hjælp på grund af problemer ud over ledighed, skal kommunen vurdere, om der i det enkelte tilfælde foreligger andre forhold end de i stk. 3 nævnte, der kan begrunde, at den pågældende ikke har pligt til at udnytte sine arbejdsmuligheder.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

2. I § 13, stk. 4, der bliver stk. 5, indsættes efter »når ægtefællen«: »er under uddannelse eller«.

3. Efter § 13 indsættes før overskriften:

»§ 13 a. For en person, der modtager hjælp efter § 11 alene på grund af ledighed, er det en betingelse, at den pågældende udnytter sine arbejdsmuligheder ved at søge arbejde på den måde, der er sædvanlig inden for det pågældende område.«

4. I § 16 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Socialministeren fastsætter regler om aktiveringsindsatsen, herunder regler om aktivering i jobtræning med løntilskud og individuel jobtræning.«

5. I § 26, stk. 3, ændres »§ 13, stk. 5« til: »§ 13, stk. 6«.

6. I § 34, stk. 3, nr. 1, ændres »§ 13, stk. 5« til: »§ 13, stk. 6«.

7. I § 39, stk. 1, ophæves 1. pkt. og i stedet indsættes:

»Hvis en person eller dennes ægtefælle, der modtager hjælp alene på grund af ledighed, uden rimelig grund udebliver fra et tilbud om aktivering eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning, skal kommunen nedsætte hjælpen efter § 25. Kommunen kan beslutte at nedsætte hjælpen, hvis en person eller dennes ægtefælle, der modtager hjælp på grund af problemer ud over ledighed, uden rimelig grund udebliver fra tilbudet.«

8. I § 39, stk. 2, 3. pkt., ændres »20 pct.« til: »30 pct.«.

9. I § 41 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Hjælpen ophører endvidere, hvis modtageren eller ægtefællen uden rimelig grund har gentagne udeblivelser fra et tilbud om aktivering eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning, og udeblivelserne har et så betydeligt omfang, at fraværet kan ligestilles med en afvisning af tilbudet.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2001.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lov nr. 455 af 10. juni 1997 om aktiv socialpolitik, jf. forarbejderne hertil (L 230 1996-97 Folketingstidende 1996-97, till. A 5082, till. A 5009, FF 6072, till. B 1242, FF 7861, till. B 1432, FF 8297, till. C 859). Loven er ændret bl.a. ved lov nr. 1112 af 29. december 1997 om ændring af lov om social bistand og lov om aktiv socialpolitik, jf. forarbejderne hertil (L 122 1997-98 Folketingstidende 1997-98, till. A 2447, till. A 2444, FF 2040, till. B 153, FF 2436, FF 2621, till. B 284).

Lovforslaget er en opfølgning på aftalen mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om kommunernes økonomi for 2001. Det er således indeholdt i aftalen, at der som led i en større målretning af aktiveringsindsatsen for kontanthjælpsmodtagere skal fremsættes lovforslag om en ændring af lov om aktiv socialpolitik med henblik på at justere og præcisere de rådighedsregler og sanktionsregler, der gælder for kontanthjælpsmodtagere i aktivering.

Lovforslaget indeholder følgende elementer:

- 1) Forslag om en pligt for kontanthjælpsmodtagere til aktivt at søge arbejde.
- 2) Forslag om at præcisere de gyldige grunde for en kontanthjælpsmodtager til ikke at opfylde sin rådighedsforpligtelse.
- 3) Forslag om at skærpe sanktionsreglerne ved gentagne og omfattende udeblivelser fra et aktiveringstilbud.
- 4) Forslag om at indføre ufravigelige sanktionsregler i tilfælde af udeblivelser fra aktivering.
- 5) Forslag om at forhøje det maksimale fradrag i kontanthjælpen ved udeblivelser fra aktivering.
- 6) Forslag om en bemyndigelsesbestemmelse for socialministeren til at fastsætte regler om aktivering af kontanthjælpsmodtagere.

Punkterne 1-5 har det til fælles, at de alle har til formål at sikre en bedre sammenhæng mellem regelsættet og målgruppen for at øge kvaliteten af aktiveringen. Flere af forslagene har endvidere til formål at skabe et grundlag for en mere ensartet praksis i kommunerne, samt at give sagsbehandlere i kommunerne

mere entydige regler til støtte for deres arbejde. Forslagene skal således også ses i lyset af bestræbelserne på at skabe en større målretning i aktiveringsindsatsen.

Punkt 6 om en bemyndigelsesbestemmelse er et forslag alene af teknisk karakter.

Baggrunden for lovforslaget

Den overordnede målsætning med den aktive socialpolitik er at hjælpe modtagere af kontanthjælp tilbage til ordinær beskæftigelse på arbejdsmarkedet.

For at sikre kvaliteten i aktiveringsindsatsen i forhold til kontanthjælpsmodtagere er det nødvendigt, at der sker en korrekt visitation af modtagerne for at kunne skabe den rette sammenhæng mellem rettigheder og pligter i aktiveringen og indholdet af indsatsen.

I takt med at ledigheden i perioden fra 1994 til 1999 er mere end halveret, er andelen af forsikrede ledige, som angiver at de står til rådighed for arbejdsmarkedet, steget med omkring 10-11 pct.point. For ledige kontanthjælpsmodtagere er ledigheden faldet lidt mindre for sammenlignelige aldersgrupper. Hertil kommer, at andelen, som angiver at de står til rådighed for arbejdsmarkedet, er faldet med 6-7 pct.point.

Udviklingen i ledigheden skal ses i sammenhæng med, at der for ledige kontanthjælpsmodtagere ikke i samme omfang som for forsikrede ledige er gennemført stramninger og præciseringer af rådighedsreglerne. Der er således i dag en række forskelle mellem reglerne, bl.a. med hensyn til rådighedsbegrebet, gyldige grunde til manglende rådighed og sanktioner ved tilsidesættelse af rådighedsforpligtelsen.

Det er imidlertid en væsentlig forudsætning for at kunne opnå en bedre sammenhæng mellem ret- og pligtsiden i aktiveringen - herunder mere præcise og mindre skønsbetingede retningslinier for anvendelsen af rådighedsreglerne - at der i kommunerne sker en korrekt visitation af kontanthjælpsmodtagerne.

Når en person anmoder om kontanthjælp og betingelserne for udbetaling af hjælpen er opfyldt, skal kommunen vurdere om personen har ledighed som problem eller har problemer ud over ledighed.

Udfaldet af visitationen har i den sammenhæng i lovgivningen betydning for to forhold. For det første skal alle kontanthjælpsmodtagere, som alene har ledighed som problem, tilmeldes hos AF. Formålet med AF's indsats er at øge mulighederne for at formidle arbejde til de tilmeldte kontanthjælpsmodtagere. For det andet er der forskel på indholdet af aktiveringsindsatsen for personer under 30 år, alt afhængig af om de har ledighed som problem eller har problemer ud over ledighed.

Der er i kommunerne stor variation med hensyn til, hvor stor en andel af kontanthjælpsmodtagerne, som vurderes at have ledighed som problem og dermed skal tilmeldes AF.

Den meget forskellige praksis i kommunerne kan formentlig i høj grad henføres til, at vejledningen til aktivloven ikke indeholder klare retningslinier for visitationen, men alene angiver en række eksempler på, hvorledes snitfladen kan trækkes mellem kontanthjælpsmodtagere med ledighed som problem og kontanthjælpsmodtagere med sociale problemer ud over ledighed.

Det betyder også, at der i kommunerne er stor variation med hensyn til vurderingen af, hvilke elementer der indgår i afgrænsningen af de to grupper af kontanthjælpsmodtagere.

Om en kontanthjælpsmodtager skal tilmeldes AF eller ej, beror derfor i vid udstrækning på en skønsmæssig vurdering i det enkelte konkrete tilfælde. Grundlaget for denne vurdering varierer fra kommune til kommune, bl.a. afhængig af de lokale arbejdsmarkedsforhold og i nogle tilfælde også fra sagsbehandler til sagsbehandler inden for den enkelte kommune.

På denne baggrund er det hensigten, at der i vejledningen til aktivloven skal ske en præcisering af retningslinierne for visitation af kontanthjælpsmodtagerne i henholdsvis personer med ledighed som problem og personer med problemer ud over ledighed. Det er i den forbindelse centralt, at gruppen af kontanthjælpsmodtagere med problemer ud over ledighed ikke bliver for bred, herunder at personer, hvis væsentligste problem ud over ledighed er manglende danskundskaber, indgår i gruppen af ledige kontanthjælpsmodtagere.

Mere præcise visitationskriterier vil give en mere ensartet praksis i kommunerne og vil understøtte arbejdet i den enkelte kommune med en kvalificeret aktiveringsindsats, idet gruppen af kontanthjælpsmodtagere med ledighed som problem vil blive en mere homogen gruppe. Endvidere vil det øge AF's mulighed for formidling af ledige kontanthjælpsmodtagere.

Da aktiveringsindsatsen over for kontanthjælpsmodtagere retter sig imod en meget bred målgruppe - der som fælles udgangspunkt alle mangler et forsørgelsesgrundlag - er der i sagens natur tale om meget sammensatte grupperinger, som er kendetegnet ved varierende vilkår og forudsætninger.

En opdeling af den samlede målgruppe i to hovedgrupperinger - personer med ledighed som problem og personer med problemer ud over ledighed - kan derfor ikke foretages ud fra udtømmende objektive kriterier, men må nødvendigvis i en vis udstrækning basere sig på mere bløde karakteristika.

Ved den nærmere udformning af de retningslinier, der mere klart end i dag skal angive grundlaget for visitationen mellem de to hovedgrupperinger, vil der som udgangsposition kunne ske en opdeling i følgende undergrupper, der ud fra aktiveringens målsætning relateres til henholdsvis den erhvervsrettede, den erhvervsforberedende og den socialt betonedede aktivering:

- *De arbejdsmarkedsparate personer*, dvs. de personer, der kun har kortvarig ledighed som problem, og som ud fra deres arbejdsmarkedstilknytning, uddannelsesbaggrund og ressourcer i øvrigt er motiverede for at komme i gang med arbejde eller uddannelse.
- *De uafklarede personer*, dvs. de personer, der trods tidligere erhvervs erfaring er uafklarede omkring deres personlige udvikling og i forhold til valg af arbejde eller uddannelse, men som gennem en afklarende og erhvervsforberedende indsats kan blive kvalificeret til at genindtræde på arbejdsmarkedet.
- *De arbejdsmarkeds-mæssigt marginaliserede personer*, dvs. de personer, der ikke nødvendigvis har sociale problemer af betydning ud over ledigheden, men "blot" har været uden arbejde i længere tid, og som er karakteriseret ved kort skolegang og ingen eller ringe erhvervsuddannelse kombineret med en beskedne erhvervs erfaring.
- *De socialt belastede personer*, dvs. de personer, der ud over selve ledigheden har betydelige problemer af personlig og/eller familiemæssig art, er kriminelle, står uden socialt netværk eller mangler grundlæggende sociale færdigheder og kompetencer.
- *De helbredsmæssigt belastede personer*, dvs. de personer, der i kombination med sociale problemer har ressourcemæssige vanskeligheder i form af fysiske eller psykiske helbredsproblemer, herunder også misbrugsproblemer med hensyn til alkohol eller narkotika.

*De enkelte elementer i lovforslaget**1. Forslag om en pligt for kontanthjælpsmodtagere til aktivt at søge arbejde*

Det er efter lov om aktiv socialpolitik en grundlæggende betingelse for at modtage hjælp i form af kontanthjælp eller aktivering, at ansøgeren opfylder sin pligt til at forsørge sig selv og sin familie. Efter lovens rådighedsregler er det derfor et krav, at den der søger hjælpen i tilstrækkelig grad har udnyttet sine arbejdsmuligheder - dvs. står til rådighed for arbejdsmarkedet. Har ansøgeren et arbejde eller kan ansøgeren få et arbejde, kan der ikke ydes hjælp.

Rådighedskravet betyder, at kontanthjælpsmodtageren er forpligtet til at påtage sig ethvert rimeligt tilbud om arbejde. Derimod indgår der ikke i rådighedsreglerne - i modsætning til hvad der gælder for forsikrede ledige - et direkte krav om, at kontanthjælpsmodtageren skal være aktivt arbejdssøgende. Frem for et formelt krav herom bygger rådighedsreglerne på, at der er de rette incitamenter for såvel modtageren som kommunen til at sikre rådigheden, herunder ved en løbende opfølgning mindst hver 3. måned i alle kontanthjælps- og aktiveringssager.

Kommunen kan således opfordre og henstille til kontanthjælpsmodtageren om selv at gøre en indsats for at etablere kontakten til det ordinære arbejdsmarked ved at være aktivt arbejdssøgende, ligesom der kan ydes vejledning og information om jobsøgning. Men kommunen kan ikke betinge udbetaling af kontanthjælpen af, at modtageren aktivt søger arbejde.

For i højere grad at synliggøre princippet om, at kontanthjælpsmodtagere har pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet foreslås det derfor i den nye bestemmelse i § 13 a, jf. forslaget § 1, nr. 3, at rådighedsbegrebet for kontanthjælpsmodtagere - i lighed med det gældende rådighedsbegreb for forsikrede ledige - bliver udvidet med et krav om aktiv arbejdssøgning. Kravet skal gælde for den gruppe af kontanthjælpsmodtagere, der får hjælp alene på grund af ledighed.

2. Forslag om at præcisere de gyldige grunde for en kontanthjælpsmodtager til ikke at opfylde sin rådighedsforpligtelse

Efter den gældende rådighedsforpligtelse har kontanthjælpsmodtageren og dennes ægtefælle ikke pligt til at tage imod tilbud om arbejde eller aktivering, hvis der ikke er tale om et rimeligt tilbud.

Det er kommunen, der skal vurdere, om et tilbud om arbejde eller aktivering er et rimeligt tilbud. Denne vurdering skal i det enkelte tilfælde ske med udgangspunkt i, hvad personen skønnes at kunne klare.

Hvis kommunen derfor skønner, at kontanthjælpsmodtageren ud fra omfanget af sine ressourcer og forudsætninger kan magte det konkrete tilbud, skal den pågældende tage imod dette - uanset karakteren af et eventuelt hidtidigt arbejde.

Konkrete forhold med hensyn til indholdet af det tilbudte arbejde kan bevirke, at rimelighedskravet ikke er opfyldt, fx hvis arbejdet forudsætter kræfter, som personen ikke besidder. Ved et tilbud om aktivering kan rimelighedskravet heller ikke anses for opfyldt, hvis fx den tilbudte aktivitet må betragtes som formålsløs, eller hvis det kvalificerende element kun har et meget begrænset omfang.

Aktivloven indeholder imidlertid ikke en udtømmende opregning af, i hvilke situationer kommunen kan se bort fra rådighedsforpligtelsen, dvs. hvornår en person har en gyldig grund til ikke at udnytte sine arbejdsmuligheder. Loven angiver i stedet en række eksempler på, hvornår der typisk foreligger en gyldig grund:

- at det fremgår af en lægeerklæring, at personen ikke kan arbejde på grund af sygdom, eller der er risiko for, at helbredet forringes, hvis den pågældende fortsætter med det hidtidige arbejde.
- at personen er nødt til at passe sine børn, og kommunen ikke kan anvise en anden mulighed for at få børnene passet.
- at arbejdet omfatter udvikling og fremstilling af krigsmateriel.
- at en person har ret til frihed i forbindelse med fødsel eller adoption, jf. loven om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselorlov mv.

I modsætning til reglerne i aktivloven er det i Arbejdsministeriets regelsæt om de forsikrede ledige udtømmende angivet, hvornår der foreligger en gyldig grund til, at den ledige ikke har pligt til at udnytte sine arbejdsmuligheder.

For de forsikrede ledige er det følgende 5 gyldige grunde, der i praksis er de mest anvendte:

- helbredsmæssige forhold
- transportvanskeligheder
- manglende pasningsmulighed for børn eller andre familiemedlemmer, der kræver pleje
- ophør i aktiveringstilbud for at påbegynde ustøttet arbejde, og
- forhold vedrørende det formidlede arbejde.

Ud over de nævnte 5 grunde ses der også bort fra ophør i eller afslag på arbejde eller aktivering i tilfælde, hvor den ledige aftjener værnepligt og hvor den ledige modtager støtte efter lov om social service til pasning af handicappet barn eller døende nærstående

og efter lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel til pasning af alvorligt sygt barn.

Ud fra en sammenligning af de to sæt rådighedsregler kan det således fastslås, at vurderingen af rådigheden og de gyldige grunde til ikke at opfylde rådighedsforpligtelsen i langt højere grad er baseret på et individuelt skøn for kontanthjælpsmodtagere end for forsikrede ledige.

Med henblik på at præcisere og klargøre indholdet af rådighedsreglerne for kontanthjælpsmodtagere foreslås det derfor i ændringsforslaget til § 13, stk. 3 og 4, jf. forslaget § 1, nr. 1, at der i loven fastsættes en udtømmende opregning af de enkelte gyldige grunde.

Den udtømmende opregning i loven af de gyldige grunde til ikke at tage imod tilbud om arbejde eller aktivering foreslås at omfatte følgende forhold:

- Tilbudet er ikke et rimeligt tilbud på grund af forhold vedrørende tilbudets indhold
- Personen har helbredsmæssige problemer
- Personen har transportmæssige problemer
- Personen har ikke pasningsmulighed for sine børn
- Personen har ret til frihed i forbindelse med fødsel eller adoption
- Personen modtager støtte efter lov om social service til pasning af handicappet barn eller døende nærstående og efter lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel til pasning af alvorligt sygt barn
- Personen aftjener værnepligt
- Tilbudet vedrører produktion af krigsmateriel
- Tilbudet er omfattet af en overenskomstmæssig konflikt.

Herudover skal ægtefællen til en kontanthjælpsmodtager ikke opfylde sin rådighedsforpligtelse, hvis ægtefællen er under uddannelse eller hvis ægtefællen modtager en offentlig forsørgelsesydelse uden rådighedspligt.

Forslaget om den udtømmende liste over de gyldige grunde skal omfatte den gruppe af kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp alene på grund af ledighed.

For så vidt angår den gruppe af kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp på grund af problemer udover ledighed, foreslås det fastsat i loven, at kommunen skal foretage en vurdering af, om der i det enkelte tilfælde foreligger andre forhold end dem, der er nævnt i den udtømmende liste, som kan begrunde, at modtageren eller ægtefællen ikke har pligt til at udnytte deres arbejdsmuligheder. For denne gruppe af kontanthjælpsmodtagere vil den udtømmende liste således være vejledende for kommunen, og der vil dermed fortsat i rådighedsvurderingen skulle indgå et individuelt skøn.

3. Forslag om at skærpe sanktionsreglerne ved gentagne og omfattende udeblivelser fra et aktiveringstilbud

Hvis en kontanthjælpsmodtager ikke opfylder sin rådighedsforpligtelse i forbindelse med et aktiveringstilbud, sættes der efter de gældende regler ind med forskellige sanktioner, afhængig af om modtageren uden rimelig grund afviser eller har udeblivelser fra aktiveringen.

Ved afvisning af et tilbud er sanktionen, at kontanthjælpen standses, eller - hvis tilbudet ikke længere er åbent for modtageren - at hjælpen kan udbetales med pligt til tilbagebetaling.

Ved udeblivelser i timer eller dage fra et tilbud kan kommunen som sanktion foretage et forholdsmæssigt fradrag i hjælpen, som dog højst kan udgøre 20 pct. af den månedlige hjælp.

Der forekommer imidlertid i praksis tilfælde, hvor en kontanthjælpsmodtagers fravær fra aktivering eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning - herunder tilbud om danskundervisning - har et så stort og systematisk omfang, at der er behov for at skærpe sanktionsreglerne, så sanktionen i tilfælde af udeblivelser og sanktionen i tilfælde af afvisning bliver ligestillet. Hvis udeblivelserne således ikke kun kan betegnes som et sporadisk ustabilt fremmøde, men derimod er tale om et mere omfattende og fast fraværs mønster, der giver begrundet tvivl om modtagers vilje til at deltage i aktiveringen, må udeblivelserne sanktioneres på samme måde som ved en afvisning af tilbudet.

Det foreslås derfor i ændringsforslaget til § 41, jf. forslaget § 1, nr. 9, at der i tilfælde med omfattende og gentagne udeblivelser fra et aktiveringstilbud sættes ind med den samme sanktion som ved en formel afvisning, dvs. at udbetalingen af kontanthjælpen ophører.

4. Forslag om at indføre ufravigelige sanktionsregler i tilfælde af udeblivelser fra aktivering

De gældende sanktionsregler giver kommunen en mulighed for - men ikke en pligt til - at foretage fradrag i kontanthjælpen til personer, som uden rimelig grund ikke deltager fuldt ud i tilbud om aktivering eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning. Det gælder såvel den situation, hvor en person udebliver i nogle timer eller hele dage, som hvor den pågældende møder op, men forsømmer aktiv medvirken i aktiveringen i et sådant omfang, at det må sidestilles med, at personen udebliver.

Med henblik på at lette udførelsen af myndighedsopgaven for den enkelte sagsbehandler i kommunen

F. t. l. vedr. aktiv socialpolitik

og for at give en mere ensartet sanktionspraksis i kommunerne foreslås det i ændringsforslaget til § 39, stk. 1, jf. forslagens § 1, nr. 7, at der indføres ufravigelige sanktioner i tilfælde af udeblivelser fra aktiveringstilbud, dvs. med en pligt for kommunen til at foretage fradrag i hjælpen.

Forslaget vil medføre en generel skærpelse af sanktionsreglerne og er således rettet imod udeblivelser fra alle former for aktivering uanset indholdet af det konkrete tilbud.

De ufravigelige sanktionsregler foreslås at omfatte den gruppe af kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp alene på grund af ledighed. I modsætning hertil skal det som i dag fortsat være op til kommunen at afgøre, om der i tilfælde af udeblivelser skal sættes ind med sanktioner over for de kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp på grund af problemer udover ledighed.

5. Forslag om at forhøje det maksimale fradrag i kontanthjælpen ved udeblivelser fra aktivering

Ved en kontanthjælpsmodtagers fravær uden rimelig grund fra et aktiveringstilbud kan kommunen efter de gældende sanktionsregler besluttet at foretage et fradrag i kontanthjælpen.

Fradraget beregnes forholdsmæssigt ud fra antallet af timer, som den pågældende er udeblevet fra, og sat i forhold til det samlede antal timer, hvori den pågældende i løbet af måneden skulle have deltaget i aktiveringen. Fradraget kan højst udgøre 20 pct. af den månedlige hjælp.

Som led i den samlede præcisering og skærpelse af sanktionsreglerne foreslås det i ændringsforslaget til § 39, stk. 2, jf. forslagens § 1, nr. 8, at det nuværende maksimumsfradrag på 20 pct. af den månedlige hjælp forhøjes til 30 pct.

6. Forslag om en bemyndigelsesbestemmelse for socialministeren til at fastsætte nærmere regler om aktivering af kontanthjælpsmodtagere

Forslaget om at indsætte en bemyndigelsesbestemmelse i aktivloven har sammenhæng med, at det ud fra ønsket om regelforenkling og bedre overskuelighed er besluttet, at de regler om kommunernes aktivering af kontanthjælpsmodtagere, der i dag er indeholdt i Arbejdsmarkedsstyrelsens bekendtgørelse om en aktiv arbejdsmarkedsindsats, skal tages ud af denne be-

kendtgørelse og i stedet fastsættes i en særskilt bekendtgørelse fra socialministeren.

Forslaget om en bemyndigelsesbestemmelse er en nødvendig følge af, at aktivloven ikke indeholder en hjemmel til at udstede en sådan bekendtgørelse, der skal videreføre de hidtil fastsatte regler.

Økonomiske konsekvenser for det offentlige

Det overordnede formål med lovforslaget er at forbedre strukturerne på arbejdsmarkedet, hvilket er vanskeligt at beregne præcise økonomiske konsekvenser af.

De foreslåede ændringer af rådigheds- og sanktionsreglerne skønnes samlet at medføre en årlig offentlig mindredgift på ca. 14 mill. kr. Mindredgiften fordeles mellem stat og kommunerne med halvdelen til hver. De økonomiske konsekvenser er omfattet af budgetgarantien. Forslaget skal forhandles med de kommunale parter.

Administrative konsekvenser for det offentlige

Det foreslåede krav til kontanthjælpsmodtagere om aktiv arbejdssøgning og forslaget om at skærpe sanktionsreglerne ved gentagne og omfattende udeblivelser fra aktivering forventes at ville give kommunerne en mindre meradministration. Omvendt forventes det, at kommunerne vil få en administrativ lettelse som følge af, at der med forslaget om at indføre ufravigelige sanktionsregler ved udeblivelser og forslaget om udtømmende at angive de gyldige grunde til at tilside-sætte rådighedspligten vil blive indført mere entydige regler, der reducerer det skønsmæssige element i kommunernes arbejde.

Samlet set skønnes lovforslaget derfor ikke at medføre administrative merudgifter for kommunerne.

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Lovforslagets konsekvenser i hovedtræk

	Positive konsekvenser / Mindreudgifter	Negative konsekvenser / Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Forslaget skønnes samlet at give en mindreudgift på ca. 14 mill. kr. i 2001 og fremefter. Mindreudgiften deles med halvdelen til staten og halvdelen til kommunerne	-
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 og 2

Aktivloven indeholder i dag ikke faste regler for, i hvilke situationer en kontanthjælpsmodtager eller dennes ægtefælle har en gyldig grund til ikke at opfylde deres rådighedsforpligtelse. Der er i loven alene nævnt en række eksempler på, hvornår der typisk foreligger en gyldig grund. Kommunen skal herudfra konkret vurdere, om der er grundlag for at se bort fra rådighedskravet.

For at præcisere rådighedsbegrebet foreslås det derfor, at der - på samme måde som for forsikrede ledige - i loven fastsættes en udtømmende opregning af, hvornår en kontanthjælpsmodtager har en gyldig grund til at tilsidesætte sin rådighedsforpligtelse. Den udtømmende liste skal efter forslaget til den nye bestemmelse i § 13, stk. 3 omfatte de kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp alene på grund af ledighed. For så vidt angår de kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp på grund af problemer udover ledighed, vil der med forslaget til bestemmelsen i § 13, stk. 4 fortsat skulle indgå et skønsmæssigt element i rådighedsvurderingen, idet kommunen for denne gruppes vedkommende skal foretage vurderingen med udgangspunkt i den udtømmende liste over de gyldige grunde.

Der er med forslaget til den udtømmende liste tale om 9 gyldige grunde for en kontanthjælpsmodtager og

dennes ægtefælle til ikke at opfylde rådighedsforpligtelsen.

Der er for 4 af de gyldige grunde på listen - § 13, stk. 3, nr. 2, 4, 5 og 9 - tale om en videreførelse af nuværende regler i aktivloven, nemlig reglerne om henholdsvis helbredsmæssige problemer, ret til fravær ved graviditet, barsel og adoption, manglende pasningsmulighed for børn samt arbejde med produktion af krigsmateriel. Forslaget i § 13, stk. 3, nr. 2 om sygdom som gyldig grund omhandler de tilfælde, hvor en person, der ellers kun har ledighed som problem, midlertidigt på grund af sygdom er ude af stand til at udnytte sine arbejdsmuligheder. Det forudsættes efter forslaget, at der er den fornødne dokumentation for sygdommen. Denne dokumentation kan f.eks. foreligge i form af lægeerklæring. Med hensyn til forslaget i § 13, stk. 3, nr. 5 om manglende pasningsmulighed for børn forudsættes det, at den pågældende har søgt og fortsat søger offentlig dagpasning.

For 3 af de gyldige grunde - § 13, stk. 3, nr. 1, 3 og 8 - er der tale om en lovfæstelse af den hidtidige praksis om undtagelsesgrunde fra rådighedsforpligtelsen. Dette gælder de tilfælde, hvor personen har transportmæssige problemer samt hvor tilbudet ikke indholdsmæssigt er et rimeligt tilbud eller er omfattet af en overenskomstmæssig konflikt.

Endelig er der med de 2 gyldige grunde i § 13, stk. 3, nr. 6 og 7 tale om regler, der svarer til rådighedsreglerne for de forsikrede ledige.

Til nr. 3

Det foreslås at udvide rådighedsbegrebet ved at stille krav om aktiv arbejdsøgning. Forslaget indebærer, at de kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp alene på grund af ledighed, skal udnytte deres arbejdsmuligheder ved at søge arbejde på den måde, der er sædvanlig inden for det pågældende område.

Kravet om aktiv arbejdsøgning skal ikke blot omfatte den del af gruppen af ledige kontanthjælpsmodtagere, der passivt modtager hjælp, men også den del af gruppen, der er under aktivering. For den sidstnævnte gruppes vedkommende vil det imidlertid være en forudsætning, at aktiveringen af kommunerne tilrettelægges med en sådan fleksibilitet, at det giver den aktiverede reelle muligheder for aktivt at søge arbejde.

Kommunen vil ud fra en konkret individuel vurdering skulle afgøre, hvilke krav der i det enkelte tilfælde skal stilles til kontanthjælpsmodtagerens aktive arbejdsøgning, for at rådighedsforpligtelsen kan anses for opfyldt. Kontanthjælpsmodtageren skal over for kommunen kunne redegøre for sine jobsøgningsaktiviteter, men det må i øvrigt afhænge af den enkelte modtagers situation, i hvilket omfang den pågældende skal søge arbejde. Det er ikke hensigten, at der skal stilles specifikke krav til jobsøgningsintensiteten, dvs. at modtageren inden for en given periode har pligt til at søge et bestemt antal stillinger. Tilsvarende må der med hensyn til jobsøgningsmåden tages hensyn til, om det inden for det pågældende område er det normale at søge arbejde enten skriftligt eller personligt.

Til nr. 4

Forslaget om i loven at indsætte en bemyndigelsesbestemmelse for socialministeren til at fastsætte nærmere regler om aktivering af kontanthjælpsmodtagere er et forslag af teknisk art. Der henvises om baggrunden for forslaget til de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 og 6

Ændringerne er alene af redaktionel karakter.

Til nr. 7

Efter de gældende sanktionsregler kan kommunen foretage et fradrag i kontanthjælpen, hvis en kontanthjælpsmodtager uden rimelig grund har udeblivelser fra et aktiveringstilbud. Der er ikke tale om nogen pligmæssig sanktion, og det er derfor op til kommunen i det enkelte tilfælde at beslutte, om der skal ske fradrag i hjælpen.

Med forslaget sker der en skærpelse af sanktionsreglerne, idet kommunen får en pligt til i alle tilfælde at sanktionere et ubegrundet fravær med et fradrag i hjælpen. De ufravigelige sanktionsregler skal dog kun gælde for de kontanthjælpsmodtagere, der modtager

hjælp alene på grund af ledighed. I forhold til kontanthjælpsmodtagere med problemer udover ledighed skal kommunen efter forslaget på samme måde som i dag ud fra en individuel bedømmelse tage stilling til, om der skal ske fradrag i hjælpen som følge af udeblivelser.

Til nr. 8

Ved en kontanthjælpsmodtagers fravær uden rimelig grund fra et aktiveringstilbud kan kommunen foretage et fradrag i hjælpen. Der er i loven fastsat en øvre grænse for størrelsen af det forholdsmæssigt beregnede fradrag, idet kontanthjælpen højst kan nedsættes med 20 pct. af den månedlige hjælp. Fradraget kan maksimalt udgøre 20 pct., men evt. fordelt over 3 måneder.

Forslaget betyder, at maksimumsfradraget på 20 pct. af den månedlige hjælp forhøjes til 30 pct. Forslaget omfatter fradrag i tilfælde af udeblivelser hos såvel kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp alene på grund af ledighed, som modtagere med hjælp som følge af problemer udover ledighed.

Forslaget om at forhøje maksimum for fradraget skal ses i sammenhæng med de øvrige forslag om at skærpe sanktionsreglerne, dvs. dels forslaget om at gøre sanktionsreglerne ved udeblivelser ufravigelige, dels forslaget om at sanktionere gentagne og omfattende udeblivelser med standsning af kontanthjælpen.

Til nr. 9

Det foreslås med bestemmelsen i § 41, stk. 2 at skærpe sanktionsreglerne over for kontanthjælpsmodtagere, der uden formelt at afvise aktivering dog har et så fast og omfattende fravær, at det giver begrundet tvivl om modtagerens vilje til at deltage i aktiveringstilbudet og dermed opfylde sin rådighedsforpligtelse.

Med forslaget vil sanktionen i tilfælde af betydelige og tilbagevendende udeblivelser og sanktionen i tilfælde af afvisning blive ligestillet, idet kontanthjælpen skal ophøre, hvis kontanthjælpsmodtageren uden rimelig grund har gentagne udeblivelser fra et tilbud om aktivering eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning, og udeblivelserne har et så betydeligt omfang, at fraværet kan ligestilles med en afvisning af tilbudet.

Forslaget skal omfatte udeblivelser for alle kontanthjælpsmodtagere, dvs. uanset om hjælpen udbetales alene på grund af ledighed eller på grund af problemer udover ledighed.

Det er ikke hensigten, at der med forslaget vil blive angivet et konkret mål for, hvornår modtagerens udeblivelser har et sådant omfang, at der reelt må siges at være tale om en afvisning af tilbudet, men som ret-

ningsgivende vil et fravær på over 50 pct. i en periode kunne begrunde, at sanktionen i form af standsning af kontanthjælpen tages i brug.

Til § 2

Lovforslaget foreslås at træde i kraft den 1. januar 2001.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 13. Det er en betingelse for at få hjælp efter § 11, at ansøgeren og ægtefællen ikke har et rimeligt tilbud om arbejde. Hvis en person, der får hjælp efter § 11, afslår et formidlet arbejde eller udebliver fra en formidlingssamtale eller en kontaktdato på arbejdsformidlingen, har kommunen pligt til at vurdere, om den pågældende fortsat opfylder betingelserne for hjælpen ved at udnytte sine arbejdsmuligheder.

Stk. 2. Det er en betingelse for at få hjælp, at ansøgeren og dennes ægtefælle tager imod et rimeligt tilbud om aktivering eller andre tilbud, som kan forbedre mulighederne for at få et arbejde (beskæftigelsesfremmende foranstaltninger).

Stk. 3. Der kan dog ikke stilles krav om, at ansøgeren eller ægtefællen tager imod arbejde efter stk. 1 eller tilbud efter stk. 2, hvis for eksempel

- 1) det fremgår af en lægeerklæring, at den pågældende ikke kan arbejde på grund af sygdom, eller at der er risiko for, at helbredet forringes, hvis det hidtidige arbejde fortsættes,
- 2) den pågældende har ret til fravær ved graviditet, barsel og adoption efter reglerne i lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselorlov m.v.,
- 3) den pågældende er nødt til at passe sine børn og der ikke kan anvises anden pasningsmulighed, eller

Lovforslaget

§ 1

I lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 266 af 12. april 2000, foretages følgende ændringer:

1. § 13, stk. 3, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 3. Modtager ansøgeren eller ægtefællen hjælp alene på grund af ledighed, har de dog ikke pligt til at udnytte deres arbejdsmuligheder ved at tage imod tilbud om arbejde efter stk. 1 eller tilbud efter stk. 2, hvis

- 1) tilbudet ikke kan anses for et rimeligt tilbud på grund af forhold, der vedrører tilbudets indhold,
- 2) den pågældende ikke kan arbejde på grund af sygdom, eller at der er risiko for, at helbredet forringes, hvis det hidtidige arbejde fortsættes,
- 3) afstanden mellem bopæl og arbejdssted medfører en urimelig belastning af den pågældende på grund af transportvanskeligheder eller den tid, der går til transport,

- 4) arbejdet omfatter udvikling og fremstilling af krigsmateriel.
- 4) den pågældende har ret til fravær ved graviditet, barsel og adoption efter reglerne i lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselorlov m.v.,
- 5) den pågældende er nødt til at passe sine børn og der ikke kan anvises anden pasningsmulighed,
- 6) den pågældende modtager støtte efter lov om social service til pasning af handicappet barn eller døende nærstående og efter lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel til pasning af alvorligt sygt barn,
- 7) den pågældende aftjener værnepligt,
- 8) arbejdet er omfattet af en overenskomst-mæssig konflikt, eller
- 9) arbejdet omfatter udvikling og fremstilling af krigsmateriel.

Stk. 4. Modtager ansøgeren eller ægtefællen hjælp på grund af problemer ud over ledighed, skal kommunen vurdere, om der i det enkelte tilfælde foreligger andre forhold end de i stk. 3 nævnte, der kan begrunde, at den pågældende ikke har pligt til at udnytte sine arbejdsmuligheder.«

Stk. 4. Reglerne i stk. 1 og 2 gælder ikke for ansøgerens ægtefælle, når ægtefællen modtager en offentlig forsørgelsesydelse, som ikke er betinget af, at modtageren udnytter sine arbejdsmuligheder.

Stk. 5. En person, hvis ægtefælle er berettiget til hjælp efter § 11, og som udelukkende har arbejdet i hjemmet, kan vælge ikke at udnytte sine arbejdsmuligheder efter reglerne i stk. 1 og 2. I så fald bliver hjælpen til ægteparret beregnet efter reglerne i § 26, stk. 3, og § 34, stk. 3.

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

2. I § 13, *stk. 4*, der bliver *stk. 5*, indsættes efter »når ægtefællen«: »er under uddannelse eller«.

3. Efter § 13 indsættes før overskriften:

»§ 13 a. For en person, der modtager hjælp efter § 11 alene på grund af ledighed, er det en betingelse, at den pågældende udnytter sine arbejdsmuligheder ved at søge arbejde på den måde, der er sædvanlig inden for det pågældende område.«

§ 16. Kommunen tilbyder aktivering eller andre beskæftigelsesfremmende foranstaltninger til personer, som er omfattet af §§ 11 og 13.

Stk. 2. Aktivering efter denne lov kan omfatte en eller flere af følgende aktiviteter:

- 1) Kortvarige vejlednings- og introduktionsprogrammer med vejledning om arbejds- og uddannelsesmuligheder og med adgang til at afprøve beskæftigelsesønsker.
- 2) Jobtræning med løntilskud hos private eller offentlige arbejdsgivere, jf. §§ 12-14 i lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.
- 3) Individuel jobtræning hos private eller offentlige arbejdsgivere, jf. §§ 22 og 24 i lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.
- 4) Særligt tilrettelagte uddannelsesaktiviteter.
- 5) Særligt tilrettelagte aktiverende forløb i form af vejlednings- og praktikforløb, erhvervsmodnende kurser eller andre tilsvarende forløb med en kombination af arbejde og uddannelse.
- 6) Frivillige og ulønnede aktiviteter efter personens eget ønske, som kommunen anser for at have samfundsmæssig betydning eller betydning for den pågældendes uddannelses- eller arbejdsmæssige situation.
- 7) Voksen- eller efteruddannelse efter personens eget ønske, jf. § 19.
- 8) Ordninger om jobrotation, hvor ledige erstatter beskæftigede, jf. § 20 i lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter regler om, hvilke uddannelsesaktiviteter kommunen kan tilbyde efter stk. 2, nr. 4.

Stk. 4. Når en kommune tilbyder aktivering, skal den så vidt muligt give flere tilbud at vælge i mellem.

§ 26. ---

Stk. 3. Hvis kun en af ægtefællerne er berettiget til hjælp efter § 11 og den anden ægtefælle har valgt ikke at udnytte sine arbejdsmuligheder efter § 13, stk. 5, beregnes hjælpen til den berettigede ægtefælle efter reglerne i § 25 med et tillæg på 2.195 kr. Hjælpen beregnes efter stk. 1 fra den 1. i måneden efter, at den hidtil hjemmearbejdende har meddelt kommunen, at pågældende ønsker at udnytte sine arbejdsmuligheder efter § 13, stk. 1 og 2.

4. I § 16 indsættes som *stk. 5*:

»Stk. 5. Socialministeren fastsætter regler om aktiveringsindsatsen, herunder regler om aktivering i jobtræning med løntilskud og individuel jobtræning.«

5. I § 26, *stk. 3*, ændres »§ 13, stk. 5« til: »§ 13, stk. 6«.

§ 34. - - -

Stk. 3. Følgende personer kan ikke få særlig støtte:

- 1) Ægtepar, der er omfattet af § 13, stk. 5.
- 2) Personer under 25 år, som får hjælp efter § 25, stk. 1, nr. 3 og 4.
- 3) Personer, der får hjælp efter § 27 og § 28.
- 4) Personer, der modtager orlovsydelse efter lov om orlov.

§ 39. Udebliver en person eller dennes ægtefælle uden rimelig grund fra et tilbud om aktivering eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning, kan kommunen nedsætte hjælpen efter § 25. Nedsættelsen skal ske inden 3 måneder efter, at den pågældende er udeblevet.

Stk. 2. Hjælpen efter § 25 nedsættes forholds- mæssigt svarende til det antal timer, som den pågældende er udeblevet. Nedsættelsen beregnes i forhold til månedens samlede tilbud om aktivering eller anden beskæftigelsesfremmen- de foranstaltning. Den månedlige hjælp efter § 25 kan højst nedsættes med 20 pct.

§ 41. Hjælpen ophører, hvis modtageren eller ægtefællen uden rimelig grund afviser et tilbud om arbejde, aktivering efter § 16, stk. 2, nr. 1-5 og 8, eller anden beskæftigelsesfremmende for- anstaltning, så længe muligheden for at benytte tilbudet består.

6. I § 34, stk. 3, nr. 1, ændres »§ 13, stk. 5« til: »§ 13, stk. 6«.

7. I § 39, stk. 1, ophæves 1. pkt. og i stedet ind- sættes:

»Hvis en person eller dennes ægtefælle, der modtager hjælp alene på grund af ledighed, uden rimelig grund udebliver fra et tilbud om aktivering eller anden beskæftigelsesfremmen- de foranstaltning, skal kommunen nedsætte hjælpen efter § 25. Kommunen kan beslutte at nedsætte hjælpen, hvis en person eller dennes ægtefælle, der modtager hjælp på grund af proble- mer ud over ledighed, uden rimelig grund udebliver fra tilbudet.«

8. I § 39, stk. 2, 3. pkt., ændres »20 pct.« til: »30 pct.«.

9. I § 41 indsættes som stk. 2:

»*Stk. 2.* Hjælpen ophører endvidere, hvis modtageren eller ægtefællen uden rimelig grund har gentagne udeblivelser fra et tilbud om aktivering eller anden beskæftigelsesfremmen- de foranstaltning, og udeblivelserne har et så betydeligt omfang, at fraværet kan ligestilles med en afvisning af tilbudet.«

Til lovforslag nr. L 112. Skriftlig fremsættelse (10. november 2000)

Socialministeren (Henrik Dam Kristensen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik (Ændring af rådigheds- og sanktionsregler m.v.)

(Lovforslag nr. L 112)

Lovforslaget fremsættes som opfølgning på aftalen mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om kommunernes økonomi for 2001.

Det er indeholdt i aftalen, at der som led i en større målretning af aktiveringsindsatsen for kontanthjælpsmodtagere skal fremsættes forslag om at ændre lov om aktiv socialpolitik med henblik på at justere og præcisere rådigheds- og sanktionsreglerne for kontanthjælpsmodtagere.

For at sikre kvaliteten i aktiveringsindsatsen i forhold til kontanthjælpsmodtagerne er det af afgørende betydning, at der sker en mere korrekt visitation af modtagerne for at kunne skabe den rette sammenhæng mellem rettigheder og pligter i aktiveringen og indholdet af indsatsen.

Dette skal sammenholdes med, at der ikke inden for de seneste år er foretaget præciseringer og stramninger af rådighedsreglerne for ledige kontanthjælpsmodtagere – således som det er sket for de forsikrede ledige. Der er derfor i dag en række forskelle mellem de to regelsæt, bl.a. med hensyn til rådighedsbegrebet, afgrænsningen af de gyldige grunde til ikke at opfylde rådighedspligten samt anvendelse af sanktioner i tilfælde af tilsidesættelse af rådighedspligten.

Der stilles på denne baggrund forslag om med virkning fra 1. januar 2001 at ændre rådigheds- og sanktionsreglerne på følgende punkter:

For i højere grad at synliggøre princippet om, at kontanthjælpsmodtagere har pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet foreslås det for det første, at rådighedsbegrebet for kontanthjælpsmodtagere – i lighed med rådighedsbegrebet for forsikrede ledige – bliver udvidet med et krav om aktiv arbejdssøgning. Kravet skal gælde for den gruppe, der modtager hjælp alene på grund af ledighed.

Lov om aktiv socialpolitik indeholder i dag ikke faste regler for, i hvilke situationer en kontanthjælpsmodtager har en gyldig grund til ikke at opfylde sin rådighedspligt. Der er i loven alene nævnt en række eksempler på, hvornår der typisk foreligger en gyldig grund. Kommunen skal herudfra konkret vurdere, om der er grundlag for at se bort fra rådighedskravet.

For at præcisere rådighedsbegrebet foreslås det derfor for det andet, at der – på samme måde som for forsikrede ledige – i loven fastsættes en udtømmende opregning af, hvornår en kontanthjælpsmodtager alene med ledighed som problem har en gyldig grund til at tilsidesætte sin rådighedspligt. For så vidt angår de kontanthjælpsmodtagere, der får hjælp på grund af problemer udover ledighed, vil der fortsat skulle indgå et skønsmæssigt element i rådighedsvurderingen, idet det foreslås, at den udtømmende liste over de gyldige grunde skal være vejledende for kommunen i forhold til denne gruppe.

Det foreslås for det tredje at skærpe sanktionsreglerne over for de kontant- hjælpsmodtagere, der ikke formelt afviser aktiveringen, men som har et så fast og omfattende fravær, at det giver begrundet tvivl om personens vilje til at opfylde sin rådighedspligt ved at deltage i aktiveringstil-

budet. Kontanthjælpen skal derfor ophøre, hvis personen uden rimelig grund har gentagne udeblivelser af et så betydeligt omfang, at fraværet kan ligestilles med en afvisning af tilbudet.

Sanktionsreglerne foreslås for det fjerde også skærpet på den måde, at kommunen får en direkte pligt til i alle tilfælde at sanktionere et ubegrundet fravær med et fradrag i kontanthjælpen. De ufravigelige sanktionsregler skal dog efter forslaget kun gælde for de kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp alene på grund af ledighed.

I denne sammenhæng stilles der for det femte forslag om at forhøje det fradrag i kontanthjælpen, der kan foretages ved ubegrundet fravær fra

aktiveringen, og som i dag udgør højst 20 pct. af den månedlige hjælp. Dette maksimale fradrag foreslås forhøjet til 30 pct.

Lovforslaget indeholder endelig forslag om, at der i loven indsættes en bemyndigelsesbestemmelse for socialministeren til at fastsætte regler om aktiveringsindsatsen for kontanthjælpsmodtagere. Der er alene tale om et forslag af teknisk karakter.

Lovforslaget skønnes samlet set at ville medføre en årlig offentlig mindreudgift på ca. 14 mill. kr. i 2001 og herefter.

Med disse bemærkninger skal jeg indstille lovforslaget til Folketingets velvillige behandling.